

Spis rzeczy

Wstęp	1
-----------------	---

I

Filozofia grecko-rzymska

PREHISTORIA FILOZOFII GRECKIEJ	14
<i>Naturalistyczne kosmogonie greckie</i>	15
WCZESNOPRZYRODNICZY RACJONALIZM GRECKI	18
<i>O siedmiu mędrcach greckich</i>	18
<i>Przejście do myślenia racjonalistycznego</i>	18
<i>W poszukiwaniu pierwszej zasady wszechrzeczy</i>	20
<i>Przeciwstawienie zasady porządku zasadzie istnienia w świecie</i>	21
<i>Metoda dialektycznego ujmowania świata rzeczywistości</i>	23
<i>Zaprzeczenie dialektyki istnienia przez formalną dialektykę myślenia</i>	24
<i>Reakcja na logiczny formalizm myślenia pozaobiektywnego</i>	27
GRECKI RACJONALIZM HUMANISTYCZNY	32
<i>Sofistyka. Racjonalizm indywidualistyczny i sceptyczny relatywizm</i>	33
<i>Intelektualizm etyczny Sokratesa</i>	36
<i>Szkoły sokratyczne. Przejście od intelektualizmu etycznego do idealizmu obiektywnego. Platon</i>	37
<i>Realizm umiarkowany Arystotelesa</i>	43
GRECKA FILOZOFIA ŻYCIA	48
<i>Epikureizm jako materialistyczny monizm statyczny. Dogmatyzm mechanistyczny</i>	49

<i>Stoicyzm jako materialistyczny monizm dynamiczny. Dogmatyzm naturalistyczny</i>	52
<i>Sceptycyzm jako antydogmatyczna metoda filofowania</i>	55

TEISTYCZNA GNOZA GRECKO-RZYMSKA W CZASACH CESARSTWA RZYMSKIEGO	58
--	----

I. <i>Hellenistyczna gnoza teistyczna</i>	59
<i>Teistyczna gnoza etyczna</i>	60
<i>Teistyczna gnoza mistyczna</i>	63
<i>Antyteistyczna reakcja racjonalistyczna</i>	66
<i>Neoplatonizm jako uniwersalistyczna filozofia teologiczna</i> . .	68
II. <i>Filozoficzna gnoza judejska</i>	73
III. <i>Gnoza jako tajemna wiedza Wschodu</i>	76
IV. <i>Teologiczna gnoza chrześcijańska</i>	78
<i>Judejski mesjanizm społeczny</i>	79
<i>Pierwotne elementy doktrynalne</i>	80
<i>Gnoza wczesnochrześcijańska</i>	82
<i>Chrześcijańska apologetyka jako próba uracjonalistycznienia teistycznego irracjonalizmu</i>	83
<i>Chrześcijańska katecheza</i>	85
<i>Dogmatyzm teologiczno-filozoficzny</i>	87
<i>Synteza i teistyczna asymilacja starożytnej umysłowości filozoficznej w systemie Aureliusza Augustyna</i>	88
<i>Zmierzch i zastój gnozy chrześcijańskiej</i>	92
V. <i>Ogólna charakterystyka i historyczne znaczenie filozofii grecko-rzymskiej</i>	92

HISTORYCZNO-DOKTRYNALNE PRZESŁANKI FILOZOFII ŚREDNIOWIECZNEJ	94
--	----

<i>Recepcja arystotelizmu w Syrii</i>	94
<i>Neoplatonicki arystotelizm arabski</i>	95
<i>Irracjonalizm i arystotelesowski racjonalizm żydowski</i>	99
<i>Znaczenie umysłowości arabsko-żydowskiej</i>	103

II

Filozofia wieków średnich

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA FILOZOFII ŚREDNIOWIECZNEJ	106
METODOLOGICZNA KONCEPCJA FILOZOFII	108
GENEZA SPORU TEOLOGII Z DIALEKTYKĄ	113

SPÓR DIALEKTYKÓW Z ANTYDIALEKTYKAMI JAKO WALKA O SUPREMACJĘ TEOLOGII NAD FILOZOFIĄ	118
--	-----

<i>Spór dialektyków z antydialektykami</i>	119
<i>Nominalizm i skrajny realizm</i>	121
<i>Realizm umiarkowany jako próba metodycznego pogodzenia teo- logii z filozofią</i>	123
<i>Pierwsze próby teologicznej systematyzacji wiedzy</i>	125

INSTRUMENTALNA KONCEPCJA FILOZOFII W ZASTO- SOWANIU DO SYSTEMATYZACJI PROBLEMATYKI TEO- LOGICZNEJ	126
---	-----

<i>Racjonalizm naturalistyczny</i>	127
<i>Racjonalizm spekulatywny</i>	134
<i>Instrumentalizm filozoficzno-teologiczny</i>	140

FILOZOFICZNO - TEOLOGICZNA RECEPCJA ARYSTO- TELIZMU I JEJ OPOZYCJA RACJONALISTYCZNA	142
--	-----

I. Wstępno-encyklopedyczna recepcja arystotelizmu	144
II. Filozoficzno-teologiczna recepcja arystotelizmu	147
<i>Instrumentalno-teologiczna recepcja arystotelizmu</i>	148
<i>Instrumentalno-naturalistyczna recepcja arystotelizmu</i>	150
<i>Filozoficzno-teologiczna recepcja arystotelizmu</i>	152
III. Opozycja na filozoficzno-teologiczną recepcję arystotelizmu .	163
<i>Opozycja teologiczno-spekulatywna</i>	164
<i>Opozycyjny nurt naturalistyczny</i>	171
<i>Opozycyjny nurt materialistyczny i racjonalistyczny</i>	174
IV. Znaczenie recepcji filozofii Arystotelesa	177

ROZKŁAD ŚREDNIOWIECZNEGO SYSTEMU SCHOLA- STYCZNEGO	178
---	-----

I. Scholastyka tradycyjna	179
II. Nominalizm i konceptualizm jako reakcja na scholastykę . . .	182

FILOZOFIA ODRODZENIA JAKO PRZEJŚCIE DO FILO- ZOFII NOWOŻYTNEJ	189
--	-----

I. Scholastyczny teocentryzm doktrynalny	190
II. Odrodzeniowy humanizm filozoficzny	193
III. Charakterystyka filozoficznej umysłowości renesansowej . . .	203

III

Filozofia nowożytna

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA FILOZOFII NOWOŻYTNEJ	206
KONCEPCJE NOWEJ SYSTEMATYKI FILOZOFII NATURALISTYCZNEJ	208
I. <i>Empiryzm metodologiczny Bacona</i>	209
II. <i>Empiryczny naturalizm społeczny Hobbesa</i>	212
III. <i>Naturalizm religijny</i>	215
IV. <i>Znaczenie filozoficznego naturalizmu</i>	216
RADYKALIZM METODYCZNY KARTEZJUSZA	217
I. <i>Kartezjusz, twórca nowej metody filozofowania</i>	218
II. <i>Szkoła kartezjańska</i>	222
III. <i>Uwagi na temat dalszego rozwoju kartezjanizmu</i>	223
Z DZIEJÓW REAKCJI NA FILOZOFIĘ KARTEZJAŃSKĄ	224
I. <i>Reakcja teologiczno-fideistyczna</i>	225
II. <i>Opozycja naturalistyczna</i>	226
III. <i>Pojednawczy nurt spirytualistyczny</i>	227
RACJONALIZM MONISTYCZNO - METAFIZYCZNY	230
I. <i>Racjonalizm materialistyczno-monistyczny</i>	230
II. <i>Racjonalizm pluralistyczno-monadologiczny</i>	233
RACJONALIZM EMPIRYCZNO - SENSUALISTYCZNY	237
<i>Racjonalizm empiryczny Locke'a</i>	238
<i>Racjonalizm idealistyczno-subiektywny Berkeley'a</i>	241
<i>Racjonalistyczny empiryzm sceptyczny Hume'a</i>	243
<i>Dalsze dzieje i rola empiryzmu sensualistycznego</i>	246
RACJONALIZM NATURALISTYCZNY	248
<i>Empiryzm jako źródło racjonalizmu naturalistycznego</i>	248
<i>Naturalizm sensualistyczny</i>	250
<i>Naturalizm materialistyczny</i>	251
<i>Naturalizm metodologiczny</i>	258
<i>Naturalizm antyintelektualistyczny</i>	259
<i>Znaczenie francuskiego racjonalizmu naturalistycznego</i>	261

OPOZYCJA NA EMPIRYZM I RACJONALIZM	262
--	-----

<i>Racjonalizm antyempiryczny</i>	262
<i>Racjonalizm eklektyczno-empiryczny</i>	264
<i>Krytycyzm Kanta filozofią opozycji na empiryzm i racjonalizm . .</i>	267
<i>Bezpośredni zwolennicy i przeciwnicy kantyizmu</i>	273

KLASYCZNA FILOZOFIA NIEMIECKA JAKO METODO- LOGICZNY ZWROT W NOWOŻYTNEJ KONCEPCJI FI- LOZOFII	274
--	-----

<i>Idealizm subiektywny Fichtego</i>	275
<i>Idealizm obiektywny Schellinga</i>	278
<i>Idealizm absolutny i ewolucyjny Hegla</i>	282
<i>Historyczne znaczenie idealizmu niemieckiego</i>	286

IV

Filozofia wieku XIX i współczesna

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA FILOZOFII XIX WIEKU I WSPÓŁCZESNEJ	289
FILOZOFIA APRIORYCZNA I POZYTYWISTYCZNA . . .	289

I. <i>Metafizyczno-humanistyczna opozycja kantyizmu</i>	289
<i>Realizm metafizyczny</i>	290
<i>Metafizyka indukcyjna</i>	293
<i>Neokantyzm</i>	296
<i>Historyczna charakterystyka kantyizmu</i>	300
II. <i>Opozycja pozytywistyczna na filozofię idealistyczną i mate- rialistyczną</i>	300
<i>Narodziny pozytywizmu</i>	302
<i>Kierunki pozytywistyczne empiryczno-realistyczne</i>	305
<i>Kierunki pozytywistyczne epistemologiczne</i>	313
<i>Pozytywistyczna filozofia życia</i>	316
<i>Doktrynalne i ideowe konsekwencje pozytywizmu</i>	322
III. <i>Metafizyczny aprioryzm przeciwko idealizmowi</i>	323
<i>Fenomenologia</i>	323
<i>Egzystencjalizm</i>	326
IV. <i>Niekonsekwencje filozofii apriorycznej i pozytywistycznej . .</i>	331

FILOZOFIA SKRAJNIE METAFIZYCZNA	332
---	-----

I. <i>Scholastyka czasów nowożytnych</i>	332
<i>Tradycjonalistyczny iluminatyzm</i>	335

Ontologiczny intuicjonizm	335
Metafizyczny racjonalizm scholastyczny	336
Konsekwencje scholastycznej recepcji racjonalizmu	336
II. Scholastyka w opozycji na idealizm i nowożytny racjonalizm	337
Neoscholastyka jako reakcja na racjonalizm i naturalizm	338
Przekształcenie neoscholastyki w tomizm	340
Tomizm jako doktrynalny system katolicyzmu	342
Neotomizm we współczesnym systemie katolickim	348
Współczesny personalizm jako wyraz ideologii tomistycznej	350
III. Zestawienie i ocena zadań filozofii metafizycznej	356
MATERIALIZM DIALEKTYCZNY	357
I. Źródła materializmu dialektycznego	357
II. Twórcy i teoretycy materialistycznej filozofii dialektycznej	364
III. Elementy materialistycznej filozofii dialektycznej	369
Refleksje i wnioski	379
BIBLIOGRAFIA	381
INDEKS RZECZOWY	430
INDEKS NAZWISK	439